

Het is geen ononderbroken epidemie geweest, doch het waren telkens weer opnieuw terugkeerende heviger en minder hevige epidemieën, met tusschenpoozen van enkele jaren.

De gewoonten bij het begraven, waarover hier zeer uitvoerig wordt gesproken, o. a. het dragen van palmtakken en rosemarijn, mogen geheel als folkloristisch worden beschouwd. In sommige deelen van ons land, o. a. in Zuid-Limburg is dit nog zoo.

De buitengewone strengheid der maatregelen was natuurlijk oorzaak, dat zij niet steeds ten volle werden nageleefd; dit geschiedde echter niet altijd moedwillig, daar de maatregelen velen in hun zaken en bedrijven belemmerden. Doch streng moest de overheid wel zijn, wilde zij eenige kans hebben der ziekte tenminste de verbreiding tegen te gaan.

Een bijzondere vroedvrouw om de vrouwen te helpen in besmette huizen, een z. g. pestvroedvrouw, werd, waarschijnlijk wegens den geringen omvang der stad, niet benoemd. Dit geschiedde in vele andere steden wel. Er werd voor de vroedvrouwen alleen een uitzondering gemaakt op het verbod huizen binnen te treden, waarin zich lijdens aan de pest bevonden.

En vóór alles werd de eisch gesteld: reinheid van lichaam, kleeren, woningen en voedsel.

Deze publicatiën geven een aardig beeld van de wijze, waarop de overheid in een kleine stad voor de gezondheid harer burgers zorgdroeg, in de 17de eeuw.

Tenslotte nog een woord van dank aan den heer GERH. J. LUGARD, archivaris van Schoonhoven, voor diens bereidwilligheid en hulp bij het ontcijferen van deze verordeningen.

Schoonhoven.

J. A. DE BRUYN.

INGEZONDEN.

GENEESKUNDIGE ARCHIVALIA.

In het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* 1931, no. 6, worden onder het hoofd „Geneeskundige Archivalia” door J. A. BERGER de voorwaarden gepubliceerd, op welke particuliere personen in het gesticht no. 2 te Middelburg werden aangenomen, waarschijnlijk tusschen 1820 en 1848.

BERGER schrijft in zijn toelichting: In „*De Levensloop van een Ziekenhuis; Geschiedenis van het Gasthuis te Middelburg*” behandelt dr. D. SCHOUTE (1916) de geschiedenis van dat ziekenhuis. Evenwel vermeldt hij niet de verschillende tarieven en voorwaarden, die golden voor de opneming van patiënten, het eerste waarschijnlijk voor het in 1623 opgerichte „Simpelhuis”, het tweede voor het door dr. SCHOUTE beschreven Gasthuis.

Indien BERGER oordeelt, dat de door hem onder het hoofd „Ziekenhuis” gepubliceerde voorwaarden betrekking hebben op het door SCHOUTE geschetste gasthuis, dan meen ik daarin een onjuistheid te moeten zien.

Gesticht no. 2, dat nog heden ten dage onder de Godshuizen te Middelburg als zoodanig wordt aangeduid, is het tegenwoordige oude mannen- en vrouwenhuis gelegen aan de Heerengracht. Het nieuwe gebouw werd in 1784 voltooid en in gebruik genomen en was bestemd voor de verpleging van armlastige zieken, waarom het „Armziekenhuis” of kortweg „Ziekenhuis” heette. Ook minvermogende ouden van dagen konden er een plaatsje vinden.

In 1812 werd het als ziekenhuis opgeheven en uitsluitend bestemd voor de verpleging van oude en gebrekkige lieden benevens krankzinnigen. De zieken werden overgebracht naar gesticht no. 1, het door SCHOUTE historisch beschreven gasthuis. In 1845 werden de krankzinnigen naar elders verplaatst, de ziekenzorgbehoevende gebrekkigen naar het gasthuis.

De oude naam echter is in den volksmond bewaard gebleven en een rechtgeaard Middelburger spreekt niet van het „Oude Mannen- en Vrouwenhuis”, maar van het „Ziekenhuis”, gelijk hij de in het voormalige weeshuis gevestigde Industrie- en Huishoudschool de „Weesschool” zal blijven noemen en de herinnering aan de apotheek der Godshuizen als „drankschool” zal voortleven.

Middelburg.

J. J. WAP.

ZESDE INTERNATIONALE CONGRES VOOR MILITAIRE GENEESKUNDE EN PHARMACIE.

Van 15—20 Juni wordt het zesde Internationale congres voor Militaire Geneeskunde en pharmacie te 's-Gravenhage gehouden. Het is de bedoeling hieraan een tentoonstelling te verbinden, betrekking hebbende op de geschiedenis der militaire geneeskunde en pharmacie. Getracht wordt om de deelneming aan deze tentoonstelling zooveel mogelijk internationaal te doen zijn. Van verschillende landen zijn dan ook reeds belangrijke inzendingen toegezgd. Het doel is een beeld te geven van de ontwikkeling der militaire geneeskunde van de oudste ons bekende feiten af tot ongeveer 1900. De commissie tracht dit te bereiken door het tentoonstellen van portretten van militaire geneesheeren, geschriften over of door hen, afbeeldingen van gewonden en hulp op slagvelden gebracht, obsoleete instrumenten, oude verbanden, medicijnkisten, oorkonden, documenten, reglementen, en alles wat in dit opzicht eenigszins van belang geacht kan worden. Om dit materiaal te verkrijgen, wordt in de eerste plaats gebruik gemaakt van de officieele vindplaatsen, zooals musea, bibliotheken, archieven, bekende verzamelingen, enz., maar daarnaast is zeker bij particulieren nog wel wat te vinden, dat voor de tentoonstelling van belang kan zijn. De commissie wil op dit laatste vooral de aandacht vestigen en verzoekt ieder, die genegen is voor deze tentoonstelling tijdelijk afstand te doen van boeken, prenten, portretten (geschilderde of gegraveerde) op militaire geneeskunde betrekking hebbende, hiervan opgave te willen doen aan dr. J. G. DE LINT, Van Lennepweg 5, 's-Gravenhage, voorzitter der tentoonstellingscommissie of aan jhr. R. SANDBERG VAN BOELENS, Surinamestraat 3, 's-Gravenhage, secretaris-generaal van het VIe Internationale Congres voor Militaire Geneeskunde.

J. G. DE LINT.

BLADVULLING.

KONINKLIJKE BEJEGENING VAN EEN CHIRURGIJN.

In *Paris Médical* van 14 Februari ontleent H. GROS aan een boek van CHARLES PATIN de volgende beschrijving van het gedrag van den Koninklijken minnaar van Mlle DE LA VALLIÈRE tegenover den chirurgijn, die bij haar een aderlating moest verrichten: „Le Roy qui voulut y estre fit plus de mal que de bien, car il cria tant aux oreilles du chirurgin que la peur lui fit manquer deux fois son coup. Son amant devint pale comme un linge, mais ce fust bien autre chose quand on vist que, Mademoiselle DE LA VALLIÈRE retirant son pied, fit rompre le bout de lancette: le Roy animé, comme si ce misérable l'eust fait exprès, lui donna un coup de pied de toute sa force qui en vérité est beaucoup dire et l'envoya d'un bout de la chambre à l'autre; le Roy se jetta à sa place et prist le piet de cet admirable, en attendant un autre chirurgin qui lui tira le bout de la lancette et la saigna fort bien.

H. PINKHOF.